

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
Divadlo Antonína Dvořáka

OPERA

Bedřich Smetana (1824–1884)

Hubička

Prostonárodní opera o dvou jednáních z roku 1876

Hudební nastudování **Marek Šedivý**

Režie **Jiří Nekvasil**



**ON-LINE
PREMIÉRA**
1. července 2021
v 19 hodin
V ŽIVÉM VYSÍLÁNÍ
TV NOE

Bedřich Smetana (1824–1884)

Hubička

Prostonárodní opera o dvou jednáních z roku 1876

Libreto Eliška Krásnohorská (1847–1926)

podle stejnojmenné povídky Karoliny Světlé (1830–1899) z roku 1871

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ

[MAREK ŠEDIVÝ](#)

DIRIGENT

[MAREK ŠEDIVÝ](#)

REŽIE

[JIRÍ NEKVASIL](#)

SCÉNA

[JAKUB KOPECKÝ](#)

KOSTÝMY

[SIMONA RYBÁKOVÁ](#)

POHYBOVÁ SPOLUPRÁCE

[JANA TOMSOVÁ](#)

SBORMISTR

[JURIJ GALATENKO](#)

DRAMATURGIE

[JURAJ BAJÚS](#)

Osoby a obsazení:

Otec Paloucký

[František Zahradniček](#)

Vendulka, jeho dcera

[Veronika Rovná](#)

Lukáš, mladý vdovec

[Martin Šrejma](#)

Tomeš, jeho švagr

[Jiří Rajniš](#)

Martinka, stará teta Vendulčina

[Lucie Hilscherová](#)

Barče, služka u Palouckých

[Marta Reichelová](#)

Matouš, starý pašíř

[Josef Kovačič](#)

Strážník

[Václav Morys](#)

Jitřenka

[Stela Machová, Nela Starková](#)

Sousedé a sousedky, děvčata, pašíři

Dále účinkuje sbor a orchestr opery NDM

– koncertní mistři [Vladimír Liberda](#) a [Jan Šošola](#)

Uvádíme v českém originále

Přestávka po prvním dějství

Inscenace je nastudována pro uvedení

kompletního cyklu Smetanových oper

– [Smetanovský operní cyklus Ostrava 2024](#)



**On-line premiéra 1. července 2021 v 19 hodin
v Divadle Antonína Dvořáka
– živé vysílání na TV NOE**



Bedřich Smetana před rokem 1880

POZNÁMKA A OBSAH

Kdož by neznal rozkošných, mistrovskou rukou kreslených a celým kouzlem poesie zbarvených těch obrazů, jimiž Karolina Světlá tu ve velkolepém rámci románu, tu v ladné drobnomalbě kratičké povídky zachovala vzácný kus památky původního, ryze národního života, jakýž nalezla v horském zátiší v stínu Krkonoš. Jednou z nejoriginálnějších oněch drobnomaleb jest půvabná humoreska „Hubička,“ kteráž vyšla v nejprvnějších číslech Vlčkovy „Osvěty“. Povídka ta vedle vtípné a při tom ušlechtilé charakteristiky i zábavného děje má nejen dramatickou živost hned uprostřed poetické scenerie, jako vůbec práce téže autorky, leč i tolik živlu hudebního, že pisatelka těchto řádků nemohla si přát lepšího předmětu ku spracování prstonárodní opery pro nejpřednějšího mistra hudby české, **Bedřicha Smetanu**.

Změny, jichž jen z nutných příčin na hotovém tom díle uměleckém ne bez ostychu se dopustila, buďtež omluveny. Tak spor mezi Lukášem a Vendulkou, jenž v povídce se rozvíjí po kolik neděl, v opeře vznikne i dostoupí svého vrchole za jediný večer; a rozluštění jeho, kteréž v povídce se stane náhle a takřka bezděčně, vyžadovalo v opeře více činného vynasnažení se jednajících osob, tak že v 2. jednání přibráno „odprošení“; i jinak tu onde situace přiostrěna, jinde něco zkráceno neb vynecháno, zvláště věci lokální ku př. některý obyčej, jenž v povídce uveden s patričním objasněním, kteréž ale v opeře možno není. Pokud se podařilo šťastný onen předmět šťastně spracovati, pisatelka neví, jsouc si toliko vědoma svědomité své snahy.

Děj opery jest následující:

V **prvním jednání** mladý Lukáš, jež byli rodiče před lety přinutili k ženě nemilované, ovdověv, uchází se o Vendulku, dávnou, první svou lásku. Otec Vendulčin přiřkne mu ruku její, ale s výstrahou, že manželství to nebude šťastné, jelikož oba snoubenci jsou stejně tvrdohlaví a horkokrevní. Lukáš nedopouští, že by kdy mohl míti s Vendulkou spor, avšak když námluvčí mu přivádí nevěstu vstříc, vznikne mezi nimi spor ihned, a sice o hubičku. Vendulka ji nechce dáti, leč až po svatbě, domnívají se, že by nebožka Lukášova v hrobě z toho měla hoře. Spor trvá i když námluvčí a hosté odešli, a skončí se tím, že Lukáš v nejprudším hněvu odejde do hospody, přivede si odtud hudebníky a děvčata, s nimiž pod okny své nevěsty tančí a bouří ji na posměch a největší potupu. Vendulka hanbou a hořem nemůže zůstat i v otcovském domě; uprchne k staré tetě Martince a chce raději s ní choditi v noci do lesa jako nosička za pašíři*, než by žila Lukášovi na očích.

V **jednání druhém** přivádí náčelník Matouš v noci lesem pašíře, kteří se rozcházejí na různé strany. Matouš čekaje na příchod své nosičky Martinky zaslechne, kterak Lukáš zoufalý nad svým potupným činem a bloudě temným lesem jako pomaten, naříká si svému švakru Tomši, jenž jej následoval ze strachu, aby si Lukáš v zoufalství neublížil. Tomeš mu poradí, aby si pozval hned z rána několik ctných sousedů za svědky a Vendulku slavně odprosil; Lukáš pln naděje odchází s Tomšem. Martinka přichází Matoušovi naproti, aby odnesla jeho pašované zboží; Vendulka ji provází; Matouš zví, že Vendulka u Martinky se skrývá a maje s Lukášem útrpnost jde mu zvěstovati její úkryt. Martinka domlouvá Vendulce, aby s Lukášem se smířila, ona však se zapřísahá, že ho nenávidí. Ráno když Martinka s Vendulkou do své chalupy se vrací, očekává je již Lukáš v přítomnosti sousedů, byv tam přiveden Matoušem. Vendulka tak jest dojata jeho příchodem, že mu běží s láskou vstříc a chce mu dáti políbení na smířenou; on však ho nechce přijmouti, pokud ji neodprosil; konečně si dají srdečnou hubičku, a tím spor jejich řádně jest rozluštěn.

E. K.

(Citace poznámky a obsahu od Elišky Krásnohorské z prvního vydání libreta; text uvádíme v původní pravopisné podobě.)

*pašíř = podloudník, pašerák

SMETANOVSKÝ OPERNÍ CYKLUS OSTRAVA 2024

V roce 2024 si připomeneme dvě významná jubilea vymezující život Bedřicha Smetany; uplyne 200 let od skladatelova narození a 140 let od jeho úmrtí. Před sto lety, v roce 1924, byl na počest oslav 100. výročí položen základ Roků české hudby, které se konají v letech, jejichž letopočet končí číslicí 4. V Ostravě se tehdy prvnímu šéfovi souboru opery Emanuelu Bastlovi povedlo uskutečnit mimořádný dramaturgický počín, o němž se dočteme v almanachu *60 let Státního divadla v Ostravě: „Během čtyř sezón se mu (Emanuelu Bastlovi, pozn. aut.) podařilo nastudovat celé operní dílo Smetanovo, takže v r. 1924 – ke 100. výročí narození B. Smetany – byla ostravská opera schopna zahájit slavnostní jubilejní smetanovský cyklus, včetně orchestrálního provedení Mé vlasti.“*

Smetanovský cyklus tedy představuje uvedení mistrova celého dokončeného operního díla. Jiří Nekvasil jej charakterizoval následovně: „*Smetanovo operní dílo – to je osm zralých děl, z nichž každé představuje jiný hudebnědramatický svět. Hned po Braniborech následovala Prodaná nevěsta, snad nejgeniálnější komická opera, která kdy byla napsána, pak Smetana pokračuje Daliborem, což je zase historický námět, ale už více stylizovaný než Braniboři. Přes slavnostní tableau* Libuše se dostává k těm čtyřem závěrečným operám – počínaje konverzačními Dvěma vdovami přes prostonárodní Hubičku, která jde na český venkov, pak obraz maloměsta v Tajemství a nakonec fantazijní a pro mě velmi autobiografická Čertova stěna. Smetanův operní cyklus je nesmírně cenný a my teď máme příležitost hledat jeho spojnicí se současností. Myslím, že česká interpretační kultura by to neměla opomenout.“*

I když uvedení celého cyklu představuje obrovskou výzvu pro veškeré složky operního souboru, jak po stránce umělecké, tak i produkční, výše zmíněné nastudování nežůstalo jediným. V roce 1956 bylo zásluhou Rudolfa Vašaty na repertoáru celé Smetanovo dílo i s fragmentem *Violy* a v roce 1984 byl pak celý cyklus uveden z iniciativy tehdejšího šéfa opery, dirigenta Václava Návrata.

Vzhlížeje ke vzorům z historie našeho divadla, v roce 2014 nastudováním *Čertovy stěny* započalo nové naplnění tohoto výjimečného ambiciózního dramaturgického záměru. V roce 2016 následovali *Braniboři v Čechách*, *Tajemství* (2017), nyní přichází *Hubička* (2021) a v nadcházejících sezónách nás ještě čekají *Dvě vdovy*, *Prodaná nevěsta*, *Dalibor* a *Libuše*. Vyvrcholením budou dvě kompletní uvedení cyklu v průběhu 10–12 dnů; první bude zahájeno 2. března 2024 v den výročí Smetanova narození a druhé bude ukončeno 12. května 2024 v den výročí mistrova úmrtí.

Projekt Smetanovský operní cyklus Ostrava 2024 předpokládá kromě nastudování a provedení nových inscenací Smetanových oper i řadu koncertů komorní hudby, doprovodných akcí, seminářů, výstav, odborných publikací, vznik dokumentárního filmu, ale i možnost mezinárodní muzikologické konference na téma operní dílo Bedřicha Smetany.



*tableau = živý obraz na divadelní scéně



Kostýmní návrh Simony Rybákové pro postavu Matouše

KRAKONOŠI V HISTORII, V UMĚNÍ A V NDM

Povídka Karoliny Světlé vymezuje geografický prostor, ve kterém se odehrává její děj, jenom neurčitě, prostřednictvím podtitulu *Humoreska ze života pohorského lidu našeho*, a specifičtěji pak na místě popisujícím Martinčino pašířství: „... aby jim přicházela času nočního na některé skryté místo do lesů, od pomezí saského k našim horám se táhnoucích, naproti s košem, část zboží přes hranice přelouděného od nich převzala a odnesla...“ Prvně byla povídka otištěna roku 1871 v prvním ročníku měsíčníku *Osvěta – Listy pro rozhled v umění, vědě a politice* a posléze zařazena do sbírky povídek *Kresby z Ještědí*. Ještědsko-kozákovský hřbet spadá sice do Krkonošské oblasti, ale Eliška Krásnohorská již jednoznačně ve svém libretu píše: „Dějiště v horách Krkonošských.“

Ke Krkonošům se neodmyslitelně váže postava bájného ducha hor, jenž v různých podobách chrání celé pohoří před pytláky či chamtivými hledači pokladů – Krakonoše. Tohle jméno mu ve své baladě *Krkonošská kleč* z roku 1824 prvně připsal Václav Kliment Klicpera, avšak v horalské tradici se objevuje již od 15. století a jeho první vyobrazení, pod německým jménem Rübészal (zčeštěle Rýbrcou), nacházíme na Helwigově mapě Slezska z roku 1561.



První známé vyobrazení Rübészala. Helwigova mapa Slezska z roku 1561

Tato drobná kresba nás může překvapit tím, že vůbec neodpovídá naší dnešní představě hodného a laskavého obra s dlouhými vousy, kterého tak dobře známe z televizního večerníčku. V původní folklorní tradici se též lišily jeho vlastnosti; byl stylizován jako zlý a všemocný živel, vládce větru a démon trestající bez rozdílu všechny, kdo se odvážili vstoupiti do jeho hor nebo jenom vysloviti jeho jméno.

Krakonoš však kromě hor žije i jiným životem; najdeme jej v desítkách beletristických titulů, v etnografických studiích, nebo dokonce v operách Carla Marii von Webera, Louise Spohra či Josefa Richarda Rozkošného a byl také inspirací k jediné nedokončené a nedochované opeře Gustava Mahlera. Pro naši inscenaci má speciální význam jeho bohaté ztvárnění v lidovém výtvarném umění. Jedna z lidověuměleckých plastik se stala inspirační předlohou pro kostýmní návrhy postav Matouše i pašířů. V následné asociaci pak našel svou výtvarnou podobu i kostým Strážníka jakožto loutky soustruženého dřevěného vojáčka.



Kostýmní návrh Simony Rybákové pro postavu Strážníka

SMETANOVA HUBIČKA NA OSTRAVSKÉ SCÉNĚ

- 102 LET
- 10 INSCENACÍ
- 62 SEZÓN NA REPERTOÁRU
- 375 PŘEDSTAVENÍ
- NESPOČET HUBIČEK

NÁRODNÍ DIVADLO
MORAVSKOSLEZSKÉ



HUBIČKA z roku 1962; Jiří Zahradníček (Lukáš) a Eva Gebauerová-Phillips (Vendulka)
Foto František Krasl

Po *Prodané nevěstě* je *Hubička* Smetanovou druhou nejhranější operou, a jak je patrné již ze strohého výčtu výše, její místo na repertoáru našeho divadla bylo v průběhu historie přinejmenším nezanedbatelné. Za zvláštní zmínku určitě stojí, že právě po *Prodané nevěstě* se *Hubička* stala druhým titulem, který nově vzniklý operní soubor v roce 1919 nastudoval a uvedl. V roce 1945 se pak stala dílem opětovně zahajujícím divadelní provoz po ukončení druhé světové války.

Více informací o jednotlivých inscenacích, jejich inscenačních týmech, obsazení rolí a fotografie najdete na stránkách [Ostravského divadelního archivu](#).

Národní divadlo moravskoslezské v Mor. Ostravě

SLAVNOSTNÍ PŘEDSTAVENÍ K ZAHÁJENÍ PROVOZU
ZA ÚČASTI OFICIELNÍCH HOSTŮ

BEDŘICH SMETANA:

V sobotu 19. května v 6. hod. več.

HUBIČKA

Průstřední opera o 2 jednáních. Slova od Elišky Krásnohorské
Dirigent Mirko Hanák. Režisér Karol Palouš. Výtvarník Jan Sládek

OSOBY:

Čech Hubička	Ladislav Hroch
Vendulka, jeho žena	Boklenda Jechová
Lukáš, mladší vězeň	Peťo Burja J. K.
Štěpán, bratr Lukáše	Prápek Kadeř
Periška, sestry sestra Vendulky	Lída Komarová
Milada, sestry sestra	Eliška Nejedliková
Barča, sestry sestra	Jiřina Wlachová
Barča, sestry sestra	Jaroslava Boudková J. K.
Štěpán	Arnošt Wlach

Dějství v letech 1840-1845. V prvním jednání umístěn v Praze, v druhém jednání na sídlo konvice v obci Hubičce.

VSTUPENKY U DIVADELNÍ POKLADNY

Plakát k slavnostnímu zahájení poválečného provozu divadla z roku 1945



HUBIČKA z roku 1962; Milada Šafránková (Vendulka)

Foto František Krasl



NÁRODNÍ DIVADLO
MORAVSKOSLEZSKÉ

on-line
prodej

DÁRKOVÝ VOUCHER

platnost 1 rok od zakoupení



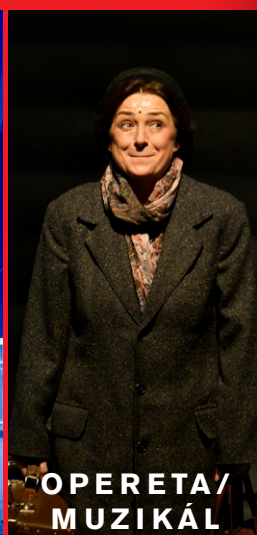
OPERA



ČINOHRA



BALET



OPERETA/
MUZIKÁL

Program vydalo Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava,
Čs. legii 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava

Ředitel Jiří Nekvasil
Hudební ředitel opery Marek Šedivý

Program připravil Juraj Bajús
V programu jsou použity fotografie z internetových zdrojů,
veřejných on-line encyklopedií, archivu NDM, Ostravského muzea a osobních archivů umělců

Výtvarné zpracování programu a sazba Václav Melecký

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky a Moravskoslezským krajem



OSTRAVA!!!

www.facebook.com/operaNDMopera
www.youtube.com/ndmostrava

www.ndm.cz